

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

(א) מנחת 15:10 (ג) סוכה ה"א: יומא
(ב) ברכות מ"א: סוכה ה"ב:
(ד) גמ' פ"ג מ"ט חולין ט"א:
מ"ד פ' מנורה פרשה א'
(ה) ומגילת צדוקי ועבדיות
במנוח כ"ה כ"ה ב"ק (1) אלהת
פ"ג מ"א (1) מנחת פ"ג מ"א (1)
(ח) עיר ר"ש"ע (ט) כ"א:
(ז) וספרי ש"ד נדרת מ"א,
(ז) וספרי ש"ד נדרת מ"א,
(ח) וספרי ש"ד נדרת מ"א,
לפרש א"ל טעמא דר"ש"ע כ"ל
מ"ה ש"ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואלה וכו' יומא
דק"י אבאבמות ונראה:
(ב) בא"ד ותיק האמה דז"ר
קטנות: (א) ד"ה וכן וכו'
ולא חש לפרש שם טעמא
ורבי עקיבא. מ"ב ע"ש ב"ק
ל"ח ע"ב:

גליון הש"ס

ר"ש"י ד"ה אלו הקרנות וכו'
ודת שהוא חצי אמה. ע"י
לקמן דף ק"ג ע"א וצמוס' שם
ד"ה א' מ"ג:

הגהות הגר"א

[א] ר"ש"י ד"ה הגיה כמ"כ
מפורש בקוב"ע וכו' כי אם
חיק האמה ופי' כ"י. ג"כ וכו'
ק' להולמו דלז"ר וכו' ותיק
האמה מנה ממד. אבל
במסופתא (לכל צ"מ פ"ו)
מפ"ש ר"ת דכתיב
אמה אמה כ"י מ"י אמות
א' אמה וכו' באמה וטפח
ומפ"ש והול' ש' וההל"ל כ"י:

מוסף רש"י

חיק האמה זה יסודו
אמה וכן אמה ויחיד (10).
אלו הקרנות. דמלמעלת
האין מודד הוי"א וז"ל לכל
רוח דרבינו אמה על אמה,
וז"ל ח"י אמה (100). וזה גב
המוזב. כלומר ובאמה זו
יהא נמי מוצא הכ"ס (100).
שיעורין. של אסורים, כגון
כ"ס לכל אצ"ל אסור
וכמנכ"ס ל"ס הכפופים
(סוכה ה''). הלכה במלשה
אלו ששה גמלו
בצ"ת המדקדק מנין להם, מן
המורה, והש"ס שהלכה למשה
מסיני הם והש"ס שהלכה למשה
וסדרן כסדר ששמען (סוכה
ד''). כל הפסוק הזה
לשיעורין נאמר. לו לא
הכמו להודיע שבת השמינית
הפחות נעטע ששה א"ל
שנה של א"ל יעלה שיש
פירות ששיעור תורה מלפן
כ"ס (ברכות 100). ואפ"ל
בדברי מורה אריב"ח לשע"י
בפירושה אסורין שנתורה
(סוכה ה'). הנכנס לבית
המנוגע. מצי (ויקרא ד')
העב"ל אל הבית יעמא עד
השנה ולא חמיש כסות גנבים,
והא"ל צ"ת ויכנס את גנביו
(100) בשהו שיעור אצ"ל
ואפ"ל לא יאכל ומדכ"ס
בכפיה והשוכב צ"ת ויכנס
את גנביו, הל"ל הנכנס זו
וטע"ל את גנביו עמו של
דקדק מלפ"ש, א"ן אלו גנביו
ועומא מיד, ש"ך כ"ס א"י
קורא והב"ל אל הבית, וא"ל
לכ"ס כ"ס שיהי (ברכות
100) וכו' (סוכה ה').

שלא יהו מנוונים. כדמפרש ואילו שיהו אמות כלאים שוחקות ושל
מבוי וסוכה עצבות: אלא לאצ"י קשיא. הא דקתני כל אמות צלמה
בת ששה: אימא אמה נלאים צלמה כ"ס ששה. והכי קאמר כל אמות
שאלמרו בכלאים צלמה בת ששה ובלבד שלא יהו מנוונים מנומנמות
אלא גדולות צטפחים שוחקות:
לאצ"י ודאי תנאי היא. דלא מני
לאוקמי לרבנן כוותיה דהא כל אמות
קאמרי: לרבא מי ימא תנאי היא.
מי אמרינן רבן שמעון בן גמליאל
פליג עליה למימר אמת כלאים צלמה
בת ששה אבל שאר אמות כגון סוכה
ומבוי צלמה בת ששה או דילמא
פרושי קא מפרש רבן שמעון בן
גמליאל למילתייהו דרבנן לאמרי
וצלמד שלא יהו מנוונים דיש מן
שוחקות ויש מהן עלצות ולא פירשו
אצ"ה מהן שוחקות ואצ"ה מהן עלצות
ואתא אצ"ה לפרושי דהנך דכלאים
ליהו שוחקות דקתני ובלבד שלא
יהו מנומנמות ולהכי אדכ"ר כלאים
ולא למעוטי שאר אמות להיות צנות
חמשה אלא למעוטינהו דלא ליהו
שוחקות: הא אפ"ל למעוטינן אמה
כלאים לא ימלא. ולפרושי מילתיה
דמנא קמא הוא דלמא ולא למעוטי
שאר אמות מצ"ת ששה: לא למעוטי
אמה יסוד ואמה סוכה. ללאו צנות
ששה הן: צלמה אמה אמה
באמות קטנות צלמה בת ששה צלמה
בת ו' צינות אמה וטפח מאלו:
חיק אמה. נמדד צלמה קטנות
וכן אמה רוחה וכן גבולו על שפתו
ורת האחד וזה גב המוצא כולן באמות
קטנות הללו: חיק האמה זה יסוד.
חיק על שם שהוא חיקו ומיקונו של
מוצא מלמענה: אלו הקרנות. שהן
אמה על אמה והאי דכתיב ורת האחד
מאמלצת רחבו של קרן מודד * ורת
שהוא ח"י אמה לכל רוח דהוי אמה
על אמה: וזה גב המוצא. כלומר
באמה קטנה זו ורת האמה של
מוצא רחבו דכתיב ציה אמה ארכו
ואמה רחבו (שמות 6). ובמסכת מנחות
בפרק שמי הלחם (ד' 15): מפרש ליה

ואל"ה מדות המובה באמה אמה וטופח. פי' צקונת' צלמות
קטנות שיש צלמה צינות אמה וטפח מאלו וקשה ללא
היה ליה למיכתב ותיק צ"י"ו כיון דקאי (6) אלאמות ונראה כמו שפירש"י
בפירושו יחזקאל דפירש צלמות אמה אמות גדולות שיהא אמה
וטופח צל אמה בת ה' וכן תרגם
יונתן צלמתא דהיא אמתא ופסך וקאי
אשאר אמות המוצא ותיק (6) האמות
הזו קטנות: ג"כ בדי רביעית יין
לגויד. פירש"י לאצ"י מלקות וקשה
ללא היה דומיא לאחרני דמשערין
בהו מילי לאחרני ונראה כפירש"י
דסוכה (ד' 1). דפירש ש"ס אכל
עגבים וחרגנים ולגזים מגפן איכא
למ"ד צרביעית וזה ציין משערין
שיקח כוס מלא יין וישם בו עלין
ולגזין כשיעור מה שאכל ואם ילא
רביעית חייב ואם היה ב"ל לשער צמים
היה ילא רביעית צפחות שאין נגדשין
על שפת הכלי כמו יין וכו"ג תניא
במסופתא (1) כיצד עשה מציא כוס מלא
יין ומציא זית אגורי ונותן לתוכו
ושופע א"ס שמה כיצ"ל צ"ו חייב
ואם לאו פטור דברי ר' עקיבא ר' חייב
אלעזר בן עזריה דומי אצ"י חייב עד
שיצא רביעית יין ואח"כ לשמעתינן
כרבי אלעזר בן עזריה וצ"ג מניין
(מ"ד ד' 17). תנן אצ"י חייב עד שאכל
עגבים כו"ס משנה ראשונה אמרו
עד שיצא רביעית יין רבי עקיבא
אומר אפי' נזיר ששרה פתו ציין ויש
בו כדי לנרץ כו"ס חייב וקאמר גמ"ל
מ"ק מדמי להו אסורי נזיר אצ"ה
לשמה פירוש מ"ק היינו משנה
ראשונה מדמה אצ"ה לשמה וצ"י
באכלת עלין ולגזין נמי רביעית
ונקט צמתימין שמה משום דאצ"ה
מינה ילפינן וטעמא משום דכתיב
לא יצא מצי יומי ולא חש לפרש (6)
שם טעמא (א) דר' עקיבא כיון דלמר
קרא אצ"ה לחי' וצ"ש"ל ילא
מה אצ"ה ככתיב א"ל לכולי עלמא ככתיב
דקנט אצ"ה צמשה אחרונה משום
דשמה ילפינן מינה וכל חד נקט מידי
דליף מינה וא"ת ומ"מ מאי נפקא

שלא יהו מכוונות בשלמא לרבא כי היכי
דליהויין הללו שוחקות והללו עצבות אלא
לאצ"י קשיא אמר לך אביי אימא אמת
כלאים באמה בת ששה והא מדקתני סיפא
רשב"ג. אומר כל אמות שאמרו חכמים
בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו
מצומצמות מכלל דתנא קמא כל אמות קאמר
אמר לך אביי ולא מי איכא רשב"ג. דקאי
כוותי אנא דאמרי כרשב"ג. לאצ"י תנאי
היא לרבא מי לימא תנאי היא אמר לך רבא
רשב"ג. הא אתא לאשמעינן אמת כלאים
לא יצמץ ולימא אמת כלאים לא יצמץ
באמה בת ששה למעוטי מאי לאו למעוטי
אמת סוכה ואמת מבוי לא למעוטי אמה יסוד
ואמה סוכה דכתיב ואלה מדות המוזב
באמות אמה אמה וטפח ותיק האמה ואמה
רחב וגבולה אל שפתה סביב ורת האחד
וזה גב המוצא (6) חיק האמה זה יסוד ואמה
רחב זה סוכה וגבולה אל שפתה סביב אלו
הקרנות וזה גב המוצא זה מוצא הוהב: (6) אמר
ר' חייא בר אשי אמר רב ² שיעורין חציצין
ומחיצין הלכה למשה מסיני שיעורין
דאורייתא הוא דכתיב ² ארץ חטה ושעורה
וג' ⁴ ואמר רב חנן כל הפסוק הזה לשיעורין
נאמר חטה לכדתנן ⁴ הנכנס לבית המנוגע
וכליו על כתיפו ⁵ וסגדליו וטבעותיו בידיו
הוא והם טמאין מיד ⁷ היה לבוש כליו
וסגדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא
טמא מיד וזה טהורין עד שישא בברי
אכילת פרס פת היטין ולא פת שיעורין
מיסב ואוכל בליפתן שעורה ¹ דתנן ⁸ עצם
כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו
מטמא באהל גפן בדי רביעית יין לגויד
תאנה

יג א מ"י פ"ג מהלכות צ"ת
המביאה ה"ו (והל"ל ה' 1):
יד ב מ"י פ"ד מהלכות
מלכות אסורות הלכה
ז:
כו ג מ"י פ"ז מהל'
טומאת לרעת ה"ו 1
סמג עשין נ"ט:
כז ד מ"י שם הלכה ו:
ז" ה מ"י פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה ז סמג
עשין נ"ט:
יח ו מ"י פ"ה מהלכות
מידות הלכה ז סמג
לאין נ"ט:

תורה אור השלם

1. ואלה מדות המוזב
באמות אמה אמה וטפח
ותיק האמה אמה רחב
וגבולה אל שפתה סביב
ורת האחד וזה גב המוצא:
יחזקאל מג יג
2. ארץ חטה ושעורה וגפן
והאמה ורמון ארץ זית שמן
ודקש: דברים ח ה

רב ניסים גאון

ממנו. ואלה מדות המוזב
ובאמה וטפח פירוש שתהא
יתירה על חזרתה טפח. עד
שישאה בכדי אכילת פרס.
תמצא עיקר דייליה בתורת
כתיב. והאכיל בבית, אין לי
אלא אכיל, אם (6) סמג
לשבת ואוכל אצ"י
ראינו שוכב, מה תלמוד
לומר האוכל והשוכב, אלא
ליתן שיעור האוכל כדי
שיאכל שוכב. וכמה הוא
שיעור אכילת פרס, פת חטיט
ולא פת שעורים וכו'.

(א) כתיב לפינה ה"ל א"ל ליתן
שיעור למוכר מצי שאל"ע וע"ש
מה דמקו הלאים והק"ל כ"ס
אין ג' רביעי נמי יתר ומה
למנו שיעור משערין אצ"ה
מאכל כהניסה.

רבינו חננאל

כ"ס והודיע בו אינו עובר
משום לא תזכר כח"ל כלאים
דברי ר"ש. והנה מה שיש בו
כ' טפחים נמצאו בו ד' אמות
באמה בת ה' טפחים ואתה
מחורב, לזרוד בו, הנה אקולא.
ופריק רב נחמן אילו דברי
ר' שמעון חן, ואנא דאמרי
כרבנן דפליגי עליה, ואמרי
(הנה) [הרי] זה כ"ס. איבעית
אימא אפי' כ"י שמעון, מאי
אמות כלאים דקאמר רוב
אמות של כלאים באמה
בת ה' טפחים היבא דיאכיל
לתומא, אבל הני דרופין
באמה בת ה' טפחים. רבא
אמר רב נחמן אמת סוכה
ואמת מבוי נמי בת ששה
חן. ומיהו טפחים עצבות
פי' האצבעות דחוקות זו
עם זו. ושל כלאים פי'
האצבעות שוחקות מרווחות
כרדך השוחק פסוק שפתי
והועב מדריכין. ומוחבינן
לאצ"י כל אמות שאמרו
באמה בת ו' טפחים
ובלבד שלא יהיו מכוונות.
לכומר לא יהיו עצבות
שוחקות ולא השוחקות
עצבות כרבא, אלא לאצ"י
קשיא. ופריק אביי אנא
דאמרי כרשב"ג. ועמדה
לאצ"י בתנאי. ורבא אמר לך
כולי עלמא באמה בת ו'
טפחים אית להו, ולא פליגי אלא בצמצום. ח"ק סברי יצמצם ורשב"ג סבר דאמת כלאים לא יצמצם [אלא [נהו ד]וקמי
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מידות המוזב באמות אמה אמה וטפח ותיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רחבה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. שיעורין דאורייתא ינבאו חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כ"י פירשגורו במסכת סוכה

אית להו, ולא פליגי אלא בצמצום. ח"ק סברי יצמצם ורשב"ג סבר דאמת כלאים לא יצמצם [אלא [נהו ד]וקמי
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מידות המוזב באמות אמה אמה וטפח ותיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רחבה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. שיעורין דאורייתא ינבאו חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כ"י פירשגורו במסכת סוכה

שיהיה מועטת משל שעורים (סוכה 100) נאכלת מהר (ברכות 100). מיסב. דרך הסנה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פונה אנה ואנה
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מידות המוזב באמות אמה אמה וטפח ותיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רחבה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. שיעורין דאורייתא ינבאו חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כ"י פירשגורו במסכת סוכה

היה לבוש כליו וסגדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד וזה טהורין עד שישא בברי
אכילת פרס פת היטין ולא פת שיעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה (1) דתנן (8) עצם
כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל גפן בדי רביעית יין לגויד תאנה

הוא והם טמאין מיד (7) היה לבוש כליו וסגדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא
טמא מיד וזה טהורין עד שישא בברי אכילת פרס פת היטין ולא פת שיעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה (1) דתנן (8) עצם
כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל גפן בדי רביעית יין לגויד תאנה

הוא והם טמאין מיד (7) היה לבוש כליו וסגדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא
טמא מיד וזה טהורין עד שישא בברי אכילת פרס פת היטין ולא פת שיעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה (1) דתנן (8) עצם
כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל גפן בדי רביעית יין לגויד תאנה